N°. 401.

DE GRONDWET.

1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

VRIJDAG 8 SEPTEMBER.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon,**
Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet.**
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . [illegible]
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . [illegible]

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement *f* 70, Ned. Cour.

De Heeren Groen van Prinsterer en da Costa.

II.

De anti-revolutionnaire partij draagt haren naam ten onregte; maar ook uit hetgeen Mr. DA COSTA aanvoert, kan gereedelijk worden opgemaakt, dat de oppositie van Mr. GROEN VAN PRINSTERER, welke in de Tweede Kamer gedreven wordt, de waarheid der spreuk bevestigt: „la critique est aisée; mais l'art est difficile". Die oppositie heeft de kerkelijk-regtzinnigen van de Hervormde Gemeente tot eene *staatkundige* partij doen vereenigen. Let slechts op hetgeen aan Mr. GROEN VAN PRINSTERER wordt geschreven over *het geïsoleerde van hun standpunt,* waarin juist hunne kracht, naar zij beweren, ligt. Met een iegelijk der drie hoofdpartijen, in de Kamer vertegenwoordigd: de liberale, de Roomsch-Catholieke, de conservative, bestonden er punten van aanraking. Mr. DA COSTA zegt daaromtrent: „Met de liberalen! Buiten „allen twijfel vonden dezen in u geenen tegenstander, „die, bondgenoot van reactie of contra-revolutie of „beginselloos conservatisme, hetgeen van God in den gang „en wet des tijds gelegd is, hardnekkig of roekeloos „gewenschte tegen te houden of als niet geschied te be„schouwen. Een edel denkbeeld, eene billijke vordering, „een welgemeend streven naar vrijmaking, naar lot- en „levensverbetering, naar allerlei beweldadiging van „menschen, van volken, vond uwerzijds, door wat „mond ook uitgesproken, medegevoel en medewerking. „Aan de leiders der *pur sang* liberale partij, in het „bijzonder aan den begaafden staatsman, die als het „hoofd of liever de ziel dier partij nog heden be„schouwd wordt, heeft niemand meer dan gij met edele „onbekrompenheid regt en lof doen wedervaren behoudens „onverzwakten tegenstand aan het beginsel. Dat beginsel, „klaar en scherp kenmerkt het zich, in tegenstelling van het „onze, als de voltooijing van het menschenwerk, in 1789 „gegrondvest, tegenover de ontwikkeling, die wij willen, „van het Godswerk, dat, in 1517 op den grondslag „van het eeuwig Evangelie openbaar geworden, ook „voor dit ons Nederland vrijmakend, reddend, op al„lerlei wijze zegenvol is geweest. Van hier het allezins „opposite streven *daar*, om het tegenwoordig oogen„blik alleen te betrachten zonder terugzicht op het „*verleden*, zonder bestemd uitzicht voor de *toekomst;* „*hier*, om den boom, aan dezen tijd ter kweeking ge„geven, door eerbiediging, door vast- en natmaking „zijner wortelen, vruchtbaar te houden voor eene hoo„gere, dan bloot materiële toekomst; voor eene toe„komst, die de Christen zich gehouden weet in ge„trouwheid aan onveranderlijke waarheden eensdeels „voor te bereiden, anderdeels te verbeiden.

„Met betrekking tot de Roomsch Catholieke partij „waren uit den aart der zaak de punten van aanraking „(altijd zonder bondgenootschap of opzettelijke gemeen„schap!) veelvuldiger. Waardering der christelijke gods„dienst, tot in hare verhouding tot de Staats-maat„schappij, bovenal, zelfstandigheid der Kerken, „onafhankelijkheid der kerkelijke armverzorging, vrij„heid van het onderwijs, afkeer van alle ongeloovige „hetzij bespiegeling, hetzij praktijk. Maar daar tegenover „ook een waarlijk onoverkomelijke kloof: ter zake van „het oppergezag van den Heiligen Geest, *daar* gezocht „in den Paus, *hier* in de door God ingegeven Schrift; „ter zake van den oorsprong en het wezen onzer Kerk„hervorming; ten aanzien der beschouwing van ons „Vaderland als regtens Protestantsch of Roomsch-Catho„liek terrein; ten aanzien, dien ten gevolge, van geheel „de opvatting der geschiedenis van dat Nederlandsche „Vaderland en de roeping van het Huis van Oranje. „Gij ontveinsdet of verloochendet even weinig de eene „als de andere dezer tweederlei verhouding tot den „Roomsch-Catholieken medeburger. Maar men was aan „die zijde met de waardering der punten van aanraking, „van sympathie zelfs, niet tevreden. Men zoude ons regt„zinnig Protestantisme nog wel gewild hebben als on„gemerkte voorbereiding tot een Roomsch-Catholiek „Nederland. Toen alle hoop op dergelijke uitzigten „moest worden opgegeven, bleef men zeker nog wel altijd „meer hart of achting hebben [illegible] „lijk standpunt, dan voor het liberale in godsdienst en „maatschappij; maar het belang der Kerk (*la raison* „*d'état* zegt men op gelijksoortig wereldlijk gebied) wees „elders heen. Van liberalismus en ongeloof (het kan „nooit genoeg herinnerd worden) had Rome ten allen „tijde meer te hopen, dan van het in zijn wezen onver„basterd Protestantismus onzer wenschen. Van het libe„rale *recht voor allen* was nu, als in de dagen van Ja„cobus II van Groot-Brittanje, voor de *over en opper*„*macht des eenen*, meer te hopen dan van eene Protes„tantsche vrijheid van conscientie en van onderzoek „met onderwerping enkel aan Gods Woord. De onpar„tijdige Geschiedenis, hoe dit zij, zal het leeren wie „van beiden, de Roomsch-Catholieke of de Christelijk„historische partij, als het op daden aankwam, op het „stemmen b. v. in de Kamer, aan de gemeenschap„pelijke belangen, aan de gelijktijdig beledene be„ginsels, al of niet onveranderlijk heeft gestand gedaan.

„Met de conservative richting waren er, evenzeer uit „den aard der zaak, punten van aanraking zoowel als „van afstoting. In zoo ver *behouden* (maar behouden „*met* en *uit kracht van* een beginsel), die noodwendig in „de strekking ligt eener Christelijk historische. Zoo „bestonden en bestaan er steeds noodwendig gemeen„schappelijke neigingen en wenschen bij u en onze „vrienden, uwe medestanders, ter eener zijde, en de „mannen van het eigenlijk *behoud*, beide in de Kamers „en in de ministeriën ter andere. Alleenlijk geen gemeen„schap met reactie of velleïteiten, van wat aard ook, „om tot den staat van zaken b. v. van vóór 1848 „terug te keeren! Alleenlijk geen verwantschap (even „min!) met een conservatismus van louter egoïstischen „aard, van kleingeestigen castegeest, kleurloos voor het „overige en beginselloos! Niets, zeer bijzonder ook in „mijne oogen, meer strijdig met den zin voor wasdom „en leven, als wij uit het Evangelie ook voor de „staats- en volksmaatschappij verlangen, dan dat voor„staan van wat het ook zijn mag, eenig en alleen „*omdat* het bestaat en *zoo als* het bestaat, *omdat* „de weg tot verbetering, gevaarlijk of moeijelijk is; „*omdat* het alzoo in het belang van dezen of genen „persoon, dit of dat ligchaam, deze en gene familie „oirbaar is. Niets strijdiger met den geest van ons Evan„gelie, dan het beginsel of liever de beginselloosheid „van dien conservativen decaloog, waarin zij lezen, „niet: *Gij zult niet dooden*, maar: *niet dooden zult gij* „*mij*, en voorts: *Gij zult eerbiedigen*, niet: *het* recht „zoo van de overheid als van den onderdaan, zoo van „de souvereiniteit eener wettige dynastie als van uw „bijzonder eigendom, en van de zelfstandigheid en van „de vrijheden van kerk en volk en maatschappij, gelijk „die allen in hare soort en orde van Goddelijke orde„ning en heiligheid zijn, maar *Gij zult eerbiedigen* in „elk geval *mijne* rechten, *mijne* renten, *mijne* gren„zen! Het spreekt wel van zelf, dat tusschen die „richting en eene van hooger dan enkel stoffelijke „beginselen uitgaande partij de ontmoeting op punten „van algemeen belang niet dan toevallig, niet dan „oogenblikkelijk kan zijn. Het bloote bestaan alreede „eener Christelijke historische partij onder de natie en „hare vertegenwoordigers is een protest tegen elke, „hetzij dan *destractive* of *conservative* (hoe veelsoortig „ook gewijzigde) beginselloosheid."

Het spreekt van zelf, dat eene staatkundige partij, die juist hare kracht zoekt in de verschillende, soms elkander onderling afstootende punten van aanraking met andere staatkundige partijen, op zich zelve geen de minste waarde bezit, maar slechts eene betrekkelijke waarde verkrijgt, wanneer zij zich bij de eene of de andere partij aansluit. Het ligt in den aard der zaak, dat eene vereeniging van personen, die zich met zulke beginselen tot eene partij vormen, al spoedig een cameleontisch aanzien of karakter verkrijgt en noodwendig *altijd*, waar zij in het openbaar optreedt, „het voorwerp „der meest hartstochtelijke bestrijding wezen moet van „de zijde *aller* partijen, nu eens bij beurten dan weder [illegible]. Ja, zulk eene vereeniging kan zich als partij op een *verleden* beroemen en kan op een *toekomst* hopen; maar in elk geval met de erkentenis van haar onvermogen, om iets tot stand te brengen; en van hare magt, om het goede zoowel als het kwade te verhinderen.

Zij staat in de rij der „kleinigheden, welke op „maatschappelijk gebied eene toevallige waarde bezitten." Uit dat laatste oogpunt, niet omdat wij ooit aan de zoogenaamde anti-revolutionnaire partij eene gewigtige beteekenis gehecht hebben als regeringspartij, hebben wij haar bestreden en bij die bestrijding heeft *de Nederlander* steeds hoog opgegeven van de kracht en het vermogen harer beginselen als christelijk historische nationale partij; nu hebben wij door de openhartigheid van Mr. DA COSTA een bewijs van hoe luttel beteekenis de partij op zich zelve is. Ontbreekt ook in dit opzigt nog iets aan hetgeen wij steeds beweerd hebben?

Daar onze courant niet bestemd is, om, even als de *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode*, over de chassinetten der talrijke jeneverkroegen in een klein deel van ons vaderland te hangen, ten einde, door het aangeboden genot van walgelijke taal en persoonlijke verguizing, tot het drinken van een borrel of wat uit te noodigen, zal het publiek, dat wij tot lezers hebben, ons dank zeggen, wanneer wij, bij het beantwoorden van de aanmerkingen tegen onze beschouwingen over de roeping en de jongste handelingen der Eerste Kamer, stilzwijgend voorbij gaan, al wat de *Nieuwsbode* van gisteren, ten onzen aanzien persoonlijks, en ter bevordering der kroegen-litteratuur en van het kroegen-bezoek, heeft gelieven te zeggen. Bovendien: al gebood ons niet de achting jegens onze lezers, om slechts met medelijden op dergelijk geschrijf neder te zien: wij erkennen volmondig ons onvermogen, om ten deze de *Nieuwsbode*, zelfs van verre, op zijde te streven. Aan dat blad, hetwelk algemeen beschouwd wordt als het speciale orgaan van den Minister van Justitie te zijn, mag onverdeeld de eer worden gelaten, dat zij door de Nederlandsche drukpers met afkeer wordt begroet en een doorn is in het oog van den fatsoenlijken man.

Wat de zaak zelve betreft: wij kunnen daarover bij uitstek kort zijn.

Wij hebben uit de redenen, die bij de Grondwetsherziening van 1848 het behoud der Eerste Kamer hebben te weeg gebragt, aangetoond, dat de roeping dier Kamer is, om een bolwerk te zijn voor den Troon, om een waarborg te zijn tegen overijling, en om, dethalve, een tweede, maar naauwgezet onderzoek over de aan hare beraadslaging onderworpen wetsontwerpen in te stellen. Wij hebben voorts verklaard, dat de Eerste Kamer, aldus overeenkomstig hare roeping handelende, nuttig kon werken en het oordeel *niet* zou regtvaardigen van die velen in den lande, die, reeds in 1848, meenden, dat zij was eene instelling, welke, zonder nut, aan de Natie groote sommen gelds kostte. Eindelijk, de jongste handelingen der Eerste Kamer toetsende, aan deze hare grondwettige roeping, meenden wij dat die handelingen niet geacht konden worden, daarmede in allen deele overeen te stemmen; want dat haar overhaaste behandeling van een hoogst gewigtig wetsontwerp — waar het niet de beslissing van *één hoofdbeginsel* gold, maar wel van *bijkans zoo velen*, als het ontwerp artikels telt — noch een waarborg scheen op te leveren tegen overijling, noch het bewijs gaf van het „rijp beraad", waarmede niet slechts de Grondwetgever verlangde, maar ook de Grondwets-voorstellers, dat de Eerste Kamer de wetsontwerpen, aan haar oordeel onderworpen, zou onderzoeken en behandelen. En het is op grond van de betoonde, alsnog onverklaarbare overhaasting, dat wij vreesden, dat nu *meer*, en niet zonder grond, veld zou winnen het gevoelen, reeds

in 1848 door velen geuit, omtrent de nutteloosheid der instelling eener Eerste Kamer.

Dit ons betoog wordt nu door den *Nieuwsbode* bijv. aldus gekarakteriseerd, dat wij „de Eerste Kamer *in* „*den volsten zin* des woords *door een vloed van beleedi*„*gingen* overstort hebben, en *niets gespaard*, wat strek„ken kon, *om dit deel der wetgevende magt te verguizen* „*en in het oog des Volks bespottelijk te maken*”. Wat zal men antwoorden op eene dergelijke qualificatie van artikelen, die de strekking hadden, om de grondwettige pligten en roeping der Eerste Kamer in herinnering te brengen? Alleen door medelijdend de schouders op te halen en de *perfidie* en de *eerloosheid* der conclusie te constateren.

Volgens den *Nieuwsbode* is het „*de constitutionnele* „*usantie*”, dat de Eerste Kamer in dezelfde zitting af „doe de wetsontwerpen, haar door de Tweede Kamer „toegezonden. Sedert de invoering van den constitu„tionnelen regeringsvorm hier te lande, is het nimmer „anders geschied; en ofschoon de Grondwetgever geen „bepaald voorschrift daaromtrent heeft gegeven, is het „nogtans duidelijk zijn wil en de bedoeling geweest, „dat de ingediende wetsontwerpen, *zoo veel mogelijk*, in „dezelfde zitting zouden worden afgedaan.” Wij kunnen „deze redenering geheel onderschrijven, en meenen met *de Nieuwsbode*, dat deze gedragslijn, „*zoo veel mogelijk*”, behoort te worden in acht genomen: alzoo niet *coute qui coute*, ten koste van de belangen des lands. Wanneer het *niet mogelijk is*, dat de „constitutionnele usantie” worde nageleefd, dan mogen, wegens eerbied voor die usantie, hoogere belangen niet worden op zij geschoven. Het is dan ook, om die reden, dat wij, van meening dat hier het geval *van onmogelijkheid* bestond, van de Eerste Kamer hadden verwacht, in de eerste plaats, afwijzing, om in zoo kort tijdsbestek eene wet te behandelen, zoo gewigtig als het reglement voor Indië was; en zoo zij al daartoe niet besluiten kon, dan althans zou geprotesteerd hebben *tegen de miskenning van hare roeping*. Daarvan bestaat een antecedent, waaruit ten duidelijkste blijkt, dat de Eerste Kamer haar onderzoek *niet* beschouwt als bloot de vervulling eener „constitutionnele usantie”, maar wel degelijk, even als wij, „tijd” en „rijp beraad” vereischende. In de zitting namelijk van 1850—51 werd de Staatsbegrooting door de Eerste Kamer aangenomen „onder een ernstig en algemeen protest tegen de „algeheele miskenning *van de regten* der Eerste Kamer „van de Staten-Generaal *en van de pligten, die op dat* „*Staatsligchaam rusten*.” (1) Als het *regt* der Eerste Kamer werd hier zeer juist erkend, dat men haar *den behoorlijken tijd* gunne om te onderzoeken; als *haar pligt* om naauwkeurig en met bedaardheid te overwegen. En met dat antecedent voor oogen, hebben wij gemeend aan het oordeel der natie de vraag te moeten onderwerpen: „of het gebeurde met het regle„ment op het beleid der regering van N. Indië — „(waarbij in *drie dagen tijds* de wet is onderzocht, „verslag is opgemaakt en de regering heeft geantwoord; „zoodat niet dan een zeer *vlugtig* en zeer *oppervlakkig* „onderzoek heeft *kunnen* ingesteld worden over de tal„rijke *beginselen*, die de wet bevat — regt geeft tot het „vermoeden, dat hier in allen deele was voldaan, aan „de grondwettige waarborgen in de Eerste Kamer, ook „aan de natie geschonken?” „*De Kamer alleen*” — zegt *de Nieuwsbode* — „hebben naar eed en geweten „*te beslissen*” of het mogelijk is de aanhangige zaken af te doen. Voorzeker komt aan haar alleen *de beslissing* toe; maar niet minder behoort het tot de bevoegdheid der openbare meening, om te beoordeelen of *die beslissing* op goede gronden is genomen. Wanneer het niet meer vrij stond, een oordeel te vellen over de handelingen der Kamers: elke contrôle over de vertegenwoordigers der natie ware met één slag vernietigd, en zoo ver zijn we, God dank! nog niet gekomen.

(1) *Bijbl.* I. 1850-51, blz. 76.

Wij hebben, in ons No. van gister, uit de *Amsterdamsche Courant* het navolgende berigt overgenomen:

„Uit eene goede bron vernemen wij, dat het berigt, „onlangs het eerst door een dagblad, *dat zeer aan den* „*heer Gibson gedevoueerd schijnt te zijn*, medegedeeld „en volgens hetwelk de genoemde kapitein tot attaché „bij de legatie der Vereenigde Staten te Parijs was „benoemd, van allen grond is ontbloot.”

Op deze onwaardige insinuatie, waardoor de *Echo Universel* werd voorgesteld als de onbillijke eischen van den vreemdeling te ondersteunen, terwijl dat blad niets anders had gedaan dan de feiten publiek te maken, die de onbekwaamheid des heeren VAN HALL nog meer dan vroeger constateerden, geeft onze geachte confrère een antwoord, dat wij onzen lezers niet willen onthouden en waarop wij hunne aandacht vestigen.

„Het Nederlandsche karakter is een vrij, openhartig en loyaal karakter, dat afkeer heeft van dubbelhartigheid, list en insinuatie, die wapens van lafhartigen, die hunne vijanden van achteren vermoorden.

„Als Nederlanders hebben wij zelven steeds dat karakter trachten te bevestigen door openlijk, loyaal en met open vizier onze staatkundige tegenpartijders aan te vallen, en bij die aanvallen hebben wij, voor zoover wij weten, nooit de grenzen van de welvoegelijkheid overschreden, die elk schrijver, zich zelven eerbiedigende, moet in acht nemen.

„Het doet ons leed, te moeten erkennen, dat op deze zelfde wijze het voornaamste orgaan der ministeriële partij, het blad, dat bijzonder gedevoueerd is aan den Minister van Buitenlandsche Zaken, zijne taak niet begrijpt. Niet alleen weet de *Amsterdamsche Courant* nooit eene vrije en opene polemiek vol te houden, maar wanneer men er zich toe bepaalt eenvoudig de onbegrijpelijke ligtvaardigheid van zijn patroon te verhalen, dan verkrijgt men nog het voorregt door haar op eene wijze behandeld te worden, die wij niet aarzelen onwaardig en lafhartig te noemen.

„Vertrouwende op achtenswaardige, te Parijs verblijf houdende personen, hebben wij medegedeeld, dat het Gouvernement van Washington den heer Gibson had benoemd tot attaché bij de legatie der Vereenigde Staten in Frankrijk. Wij hebben dit berigt openbaar gemaakt even als de overige ter onzer kennis gekomen bijzonderheden, die betrekking hebben tot de zaak van den Amerikaanschen kapitein, ten einde de billijke aandacht van de publieke opinie in Nederland in te roepen op de kiem van een conflict, waarin het gewikkeld kan worden, en — wij herhalen dit nogmaals — in al onze verslagen hebben wij zorgvuldig vermeden, het geringste, tegen de eer van ons land vijandige argument te bezigen.

„Wat doet thans het ministeriële blad? Het wacht stilzwijgend tot het oogenblik, waarop de lezers nog slechts eene flaauwe herinnering van onze mededeelingen hebben, en daarna insinueert het, onder voorwendsel van eene ontkenning van het berigt deze benoeming van den heer Gibson tot attaché bij de legatie te Parijs, dat het blad, hetwelk dit berigt het eerst heeft medegedeeld, „*zeer gedevoueerd schijnt aan den heer Gibson*”. Het heeft den moed niet, dat blad te noemen; maar het weet wel, dat zijn slag zeker zal treffen, daar alle bladen, die het bedoelde berigt hebben herhaald, den *Echo Universel* aanwijzen, als de bron, waaruit zij dit berigt geput hebben.

„En deze schoone wraak wil men dus op ons uitoefenen, omdat wij aan de natie de onbegrijpelijke ligtzinnigheid hebben verhaald, die door haren Minister van Buitenlandsche Zaken is begaan! En men heeft den moed niet vierkant vol te houden, dat de redactie van den *Echo Universel* den vreemdeling tegen zijn Vaderland ondersteunt! O, neen! men geeft dit slechts bij insinuatie te kennen, en men zorgt als ellendige lafaards, dat men later zal kunnen uitroepen: „Maar ik heb u niet genoemd!”

„Wat onze gewone lezers betreft, gelooven wij niet noodig te hebben, onze vaderlandslievende gevoelens te regtvaardigen. Die gevoelens komen overal duidelijk genoeg uit in de polemiek, die wij sedert twee jaren voeren; en wij zouden, des noods, aan meer dan eene bladzijde kunnen herinneren, die met geen ander doel geschreven werd, dan om Nederland door den vreemdeling te doen op prijs stellen en achten. Maar al bemint men zijn Vaderland, daarom behoeft men niet afstand te doen van elk denkbeeld van vooruitgang en verbetering; daarom is het niet noodig afstand te doen van zijne persoonlijke onafhankelijkheid, voor de opgaande zon te kruipen, en zich de onpartijdige waardering van de handelingen des bewinds te ontzeggen; want men vergete niet, dat er gouvernementen zijn, die men, uit hoofde van ware vaderlandsliefde, verpligt is met de grootste gestrengheid na te gaan, en dat, waarvan de heer van Hall, Minister van Buitenlandsche Zaken, deel uitmaakt, behoort tot de zoodanigen.

„Wat de *Amsterdamsche courant* betreft: wij sommeren en dagen haar uit, om hare ellendige insinuatie, omtrent onze beweerde gehechtheid aan de zaak van den vreemdeling te bewijzen; en wat haar *dementi* aangaat, willen wij alleen opmerken, dat het niets meer beteekent dan die, welke eenige dagen geleden in andere bladen verspreid waren. De zaak van Gibson doet zich steeds onder dezelfde omstandigheden voor, hetgeen onder anderen blijkt uit het vertrek van den heer de Belmont naar Parijs, waar hij, zoo als wij reeds medegedeeld hebben, de nadere instructiën van den heer Dudley-Mann, onder-secretaris van het kabinet van Washington, moet ontvangen.”

Men leest in *de Boekzaal* van Augustus 1854:

„Wij ontvingen een zeer uitvoerig berigt en veel belangrijks bevattend *Adres aan Z. M. den Koning*, *betrekkelijk de verhouding van de Nederlandsche Hervormde Kerk tot de Theologische Faculteiten aan 's Lands Hoogescholen*.”

„Terwijl wij later op den inhoud en de wenschen van dit stuk wenschen terug te komen, mogen wij niet ontveinzen, dat het bij ons geene onverdeelde instemming vond. Wij dachten bij de lezing: *c'est plutôt frapper fort que juste*.”

„Of is het waar dat de Regering *waakt*, dat Hervormde kan„sels geveld worden door Leeraars, die de Hervormde Belijdenis „bestrijden?” ”

„Is het waar, dat „DE leeraren, welke op 's Lands Hooge„scholen voor de Hervormde Kerk opgeleid worden, aan de „Israëlitische en Roomsche Kerken niet meer vreemd en vijandig „kunnen wezen dan zij het zijn aan de Hervormde Kerk, be„oordeeld volgens hare wettige en algemeen bekende geloofs„belijdenis?” ”

„Is het waar, dat „men onder de godgeleerde professoren er „niet gemakkelijk één zal aantreffen, die de ondubbelzinnige „verklaring zou willen afleggen, dat hij de Belijdenis is toege„daan van de Kerk, ten wier behoeve hem de opleiding van „leeraren is opgedragen?” ”

„Deze onze bedenking neemt niet weg, maar bevestigt veeleer, dat wij de gronden en wenschen der Adressanten eene ernstige toetsing waardig achten. Voorzeker het is gelijk door hen is aangevoerd: „De Hervormde Kerk bevindt zich met betrekking „tot de vorming en opleiding van hare leeraars in een zonder„lingen en bedroevenden toestand.” ”

Opmerkelijk, dat ook door een orgaan van de kerkelijk regtzinnig gereformeerde of zoogenaamde antirevolutionnaire partij een oordeel wordt uitgesproken, dat meer tot het onze dan tot dat van *de Nederlander* overhelt.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Er zijn berigten uit Konstantinopel tot den 25sten belegerings-artillerie, die uit Frankrijk gezonden was daar aangekomen. Alle Turksche oorlogschepen, die op de Aziatische kust van de Zwarte Zee bevonden teruggeroepen en hebben bevel ontvangen, zich naar Va te begeven. Alle toebereidselen waren gemaakt, om de ex ditie tegen den 1 Sept. te doen vertrekken. De schepen het eskader waren gezuiverd en men had er een stelsel luchtzuivering in aangebragt. De hertog van Cambridge le nog aan de koorts. De Russen hadden een Wallachijs schip genomen en naar Sebastopol gebragt. Zij hebben drie kapiteins der schepen, die eenigen tijd geleden Heraclea door stoomschepen van Sebastopol waren g men, naar Konstantinopel teruggezonden.

Wij zullen dus waarschijnlijk binnen een tiental da met zekerheid kunnen weten of de expeditie naar de K vertrokken is.

Volgens de depêche zou niet generaal Ismaïl-Pacha, m Kurschid-Pacha (generaal Guijon) tot opperbevelhebber het leger in Azie benoemd zijn. Het berigt van gisteren ons echter waarschijnlijker voor.

De Fransche *Moniteur* deelt eene correspondentie Kroonstadt (Zevenbergen) van den 24 Aug. mede, volg welke de Oostenrijksche troepen den 22sten niet allee Wallachije, maar ook over Bistritz in Moldavie zouden gerukt. Deze laatste bewering is in strijd met de vroe over Weenen ontvangene berigten, volgens welke de O tenrijkers zich gereed maakten Moldavie te bezetten, zo de Russen het ontruimd zouden hebben.

De *Francfürter Zeitung* intusschen van gisteren in antwoord op een artikel van het *Journal de S Petersbourg* eene correspondentie uit Weenen medege die men aan eene half-officiële bron toeschrijft en die hevig tegen Rusland is.

Volgens berigten uit Munchen, zou Oostenrijk, vóór reces van de Bondsvergadering, aan het comité voor Oostersche aangelegenheden eene reeks vragen hebben derworpen, waaronder in de eerste plaats de for vraag voorkomt, of, indien Oostenrijk op zijn gebied door de Russen werd aangevallen, ten gevolge de bezetting der Vorstendommen, de Duitsche Bond hulp zou verleenen, om dien aanval te keeren, inge de bepalingen van het tractaat van April ll.

Men kan nog niet weten, welk antwoord de Bond gadering aan Oostenrijk zal geven, te meer daar die gadering uiteengegaan is, maar men meent, dat de der zaken deze is: de Russen zullen gedurende d veldtogt, althans met de Oostenrijkers op hun gebied, aanvallen wegens de bezetting der Vorstendommen, de Czaar die heeft erkend. De Oostenrijkers hebben althans in dit jaar, nog geene lust, om de Pruth o trekken of het Russische gebied, op welk punt ook te tasten. Zij zullen dit aan de Franschen, Engelsch Turken overlaten, en zullen zich tot de bezetti Donau-Vorstendommen bepalen. De vrees voor een van Rusland bestaat dus voor het oogenblik niet, Bondsvergadering zal dus rijpelijk haar antwoord k overleggen.

Men weet nog niets bijzonders omtrent het antw van den Czaar op de gestelde vredes-voorwaarden, heeft nog geenerlei stellige mededeeling daaromtrent, ook te Parijs was men gisteren van oordeel da stuk minder bepaald en de weigering minder volstrekt dan men eerst had gemeld.

De laatste berigten uit Spanje melden, dat de staa dige toestand te Madrid zeer voldoende was; onder leden van de regering heerschte de meest volkomene ee zindheid, na de poging tot opstand van den 28sten O'Donnell en Espartero nemen alle gelegenheden te om die eensgezindheid te doen uitkomen. In andere zigten bestaat er minder reden tot tevredenheid. Voor liep den 1sten het gerucht te Madrid, dat de cholera hier en daar op het schiereiland groote verwoesting aanrigt, ook te Madrid was uitgebroken. Men hield ook zeer bezig met het vertrek van den heer Soulé gezant van der Ver. Staten, die wel zijn ontslag heeft genomen; maar die, den 31 Aug., Madrid heeft laten, om zijne familie in Frankrijk te bezoeken, wilde dit vertrek doen overeenstemmen met het be dat men zeide uit Amerika ontvangen te hebben, eene nieuwe expeditie tegen Cuba uit de Ver. Staten vertrokken. Dit had een diepen indruk te Madrid te gebragt.

In de provincien vooral is de toestand min g Eene depêche uit Baijonne deelt mede, dat de gen Dulce, die tot kapitein-generaal van Barcelona is benoemd op zijn verzoek naar Madrid is terug geroepen. Men vr dat de reden daarvan gelegen is in zijne onm om de verdere bevrediging van Catalonie, door den raal Manuel de la Concha aangevangen, te voltooijen.

Voorts meldt de telegraaf, dat Maria Christina, die thans in Portugal bevindt, ten gevolge van de gebe schokken, voor eene gedeeltelijke krenking van het sengestel zou te vreezen hebben.

Men deelt uit Bern steeds bijzonderheden mede om het in-beslag-nemen van wapenen en de arrestatiën kantons Graauwbunderland en Tessino. De weerkl die het bondsbestuur aan deze zaak geeft, schijnt bestemd om te doen uitkomen, dat het bondsbestuur neigd is, om de aangrenzende mogendheden van alle te ontlasten voor complotten, die op Zwitsersch g konden worden gesmeed.

De cholera te Napels en te Genua neemt af, en d zondheidstoestand in die gedeelten van Italie ver merkelijk; dit is echter te Rome en te Palermo, ongelukkig, geenszins het geval.

ENGELSCHE POST.

Londen, 5 Sept. Verscheidene bladen in de provinciën hebben hun prijs met een tweeden halven stuiver per p. vermeerderd, daar de prijzen van het papier nog steeds stijgen.

— De Engelsche bladen deelen eene depêche uit Dantzig van den 4den mede, houdende, dat men Zaturdag ll. een der forten van Bomarsund in de lucht heeft doen springen. Het fort brandde twee dagen en twee nachten. Alle Fransche troepen keeren naar het vaste land terug. Een Russisch stoomschip, onder parlementaire vlag, lag Zaturdag te midden van de Engelsche vloot te Ledsund ten anker.

— De *Times* deelt eene depêche uit Weenen, 3 dezer, mede, houdende, dat een Ministerraad, onder voorzitterschap van den Keizer, Zaturdag plaats heeft gehad ten gevolge van het ontvangen van het antwoord van Rusland. Het is niet waarschijnlijk, dat Oostenrijk den Oorlog aan Rusland verklaart, maar men denkt, dat het bezettingsleger in Wallachije van 30,000 op 100,000 man zal worden gebragt.

Men denkt, dat de vertegenwoordigers van Oostenrijk en Zweden Petersburg zullen verlaten.

DUITSCHE POST.

Weenen, 2 Sept. De *Wiener Zeitung* bevat twee belangrijke ordonnantiën, waarvan de eene de termijnen van storting van de nationale leening bepaalt, terwijl het andere de wijze bepaalt, waarop de schuld van den Staat aan de Bank van Weenen tot 80 millioen florijnen zal verminderd worden. Te dien einde ontvangt de Bank 168 millioen van de leening en 20 millioen van de opbrengst der belastingen. De Bank moet hare betalingen in klinkende munt binnen vier jaren hervatten.

— Een blad verzekert, dat het Oostenrijksche Gouvernement de noodige concessiën heeft verleend tot oprigting van eene nieuwe krediet-instelling, die voorschotten zal doen op staats-papieren en nijverheids-actiën.

— De *Augsburger Zeitung* deelt eenige bijzonderheden mede omtrent de overeenkomst, tusschen den generaal von Hess en Omar-Pacha gesloten, betrekkelijk de bezetting der Vorstendommen door de Oostenrijksche troepen. Oostenrijk zal garnizoen leggen in 18 belangrijke steden of dorpen van Klein- en Groot-Wallachije, maar alle doorwaadbare plaatsen in den Donau, alle bruggenhoofden op den Wallachijschen oever en alle versterkte punten van Kalafat tot Galatz en Ibraïla behouden Turksch garnizoen. Omar-Pacha trekt met 60,000 man, 24 000 ruiters en 120 kanonnen over de Jalomnitzer en rukt tot de rivier Buseo voort, waar hij zijn hoofdkwartier vestigt. Nadat de Russen Galatz en Ibraïla zullen ontruimd hebben, trekken de Turken voort op de beide oevers van den Beneden-Sereth en nemen daar hunne posten in.

Hamburg, 3 Sept. De brieven uit Kopenhagen tot 1 dezer, melden, dat de toestand zeer gespannen is; men vreest voor de rust in die hoofdstad. De taal der oppositiebladen, die krachtiger dan ooit is, wekt de geesten op. De nationale vereeniging tot bescherming van de vrijzinnige constitutie van 1849 verkrijgt zeer veel ondersteuning. Reeds zijn binnen 3 dagen voor 30000 thaler ingeschreven, om een ondersteuningsfonds te vormen voor ambtenaren, die wegens hunne staatkundige gevoelens zijn afgezet. Zonder de tegenwoordigheid van het leger te Kopenhagen, waarop de regering steunt, zouden er reeds onlusten zijn uitgebroken.

— De Zweedsche rijksdag behandelt thans een ontwerp tot beperking van de vrijheid van drukpers. De Kamers van den adel en de geestelijkheid hebben het aangenomen; maar in die van de burgerij en boeren ontmoet het den levendigsten tegenstand. Indien het wordt aangenomen, dan is de vrijheid van drukpers, die in Noorwegen onbeperkt is, in Zweden bijna geheel vernietigd.

De Zweedsche oppositie-bladen, die in den aanvang van den oorlog ten sterkste er op aandrongen, dat Zweden tegen Rusland partij zou kiezen, matigen thans zeer hunne taal.

FRANSCHE POST.

Parijs, 5 Sept. Men begint thans hier te betwijfelen, dat het weigerend antwoord van den Czaar zoo volstrekt zou zijn, als men eerst gemeld had. Men kent echter met juistheid geenerlei bijzonderheden. Volgens eenige Duitsche bladen zou het antwoord aan Pruissen veel vredelievender zijn dan dat aan Oostenrijk en zou de Keizer van Rusland er bijna in verzoeken tusschen beide te komen. Maar de vorm doet voor de Westersche mogendheden niets af, daar zij den oorlog met kracht zullen voortzetten, indien Rusland niet de concessien doet, waartoe het thans niet geneigd schijnt. Men spreekt er zelfs van, dat indien de houding van Pruissen niet duidelijker werd, het kamp van Boulogne naar den Rijn zou worden overgebragt.

De heer Mann, onder secretaris van Staat te Washington, bevindt zich thans hier; hij vertrekt naar Spanje, waarschijnlijk met eene zending betrekkelijk Cuba.

— In de departementen Aude, Arugo en Haute-Garonne heeft de cholera zich ook vertoond. Intusschen begint de ziekte in het zuiden af te nemen. Reeds zou zij in Frankrijk 60,000 slagtoffers hebben geveld.

— Ten half een ure kwam de Koning van Portugal, zijn broeder en hun gevolg gisteren te Boulogne aan. Zij werden door den Keizer op de hartelijkste wijze ontvangen. Ten twee ure werd eene revue gehouden over de divisie van den generaal Renaud, in het kamp van Honvault. Ten 5 ure was er groot diné aan het hof en ten 6 ure vertrok de Koning weder naar Ostende.

— Heden ten 11½ ure is prins Albert, vergezeld door den Engelschen minister van Oorlog en van verscheidene lords en generaals te Boulogne aangekomen. Hij is bij de ontscheping door den Keizer ontvangen. De ontvangst was schitterend.

— Uit Turin wordt van den 2 dezer geschreven, dat de Koning, zijn broeder en de prins van Carignan de troepen in het kamp van St. Meurice heeft geïnspecteerd.

De cholera neemt steeds af te Genua en te Napels en neemt toe te Rome zoowel als in Sicilie; zij is te Cagliari, in Sardinie, uitgebroken. Ook te Palermo woedt zij hevig. De Paus heeft onlangs het hospitaal der cholera-lijders te Rome bezocht.

— De Romeinsche regering heeft van den bankier Torlonia een millioen kroonen geleend, op de verlenging van de regie op den tabak en het zout, daar de gewone middelen volstrekt ontoereikend zijn.

— Brieven uit Napels spreken van zekeren indruk, dien het verbod van de regering heeft gemaakt om de laatste Russische leening op de beurs te verhandelen. Dat besluit, hetwelk plotseling genomen is, heeft niet alleen de algemeene verbazing opgewekt, maar moet zelfs den Russischen zaakgelastigde hebben gekwetst, daar hij niet van dat besluit onderrigt was. Men verzekert, dat zeer levendige verklaringen tusschen den Russischen gezant en den kommandeur Caraffa, den Minister van Buitenlandsche Zaken, hebben plaats gehad en dat de eerste eene nota heeft overgelegd, onder bedreiging van zijn paspoort te vragen indien het antwoord van de Napolitaansche regering niet voldoende was.

— Van 1 Oct. a. s. af, moeten alle vreemde bladen in Toscane een zegelregt van twee stuivers per vel betalen.

— **Madrid**, 1 Sept. Twee groote punten houden thans hier de aandacht bezig. Het eene betreft het vertrek van den heer Soulé naar het buitenland, hetgeen vergezeld zou gaan van een inval in Cuba. Het tweede is, dat er zich te Madrid eenige gevallen van cholera zouden hebben opgedaan. Overigens is alles rustig. Men spreekt nog steeds in sommige kringen van ministeriële wijzigingen; de tijd echter zal leeren, dat men te dien opzigte, dwaalt. Alle partijen verwachten intusschen met groote belangstelling de bijeenkomst der Cortes. In Andalusie neemt de revolutie meer en meer een socialistisch karakter aan; de Regering is echter op hare hoede.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

Overzigt van het regeringsverslag betrekkelijk den Staat der Koloniën over 1852.

(*Vervolg.*)

Betrekkelijk de geneeskundige dienst, is vooral meldenswaardig, wat omtrent de vaccine wordt medegedeeld.

Op het einde van 1851 waren in Indie voorstellen in het belang der vaccine hangende, tengevolge van welke in 1852 bepaald werd: 1o. dat zal worden in dienst gesteld een hoofdinspecteur der vaccine op Java en de buitenbezittingen, met rang en inkomsten van dirigerend officier van gezondheid der 2de klasse; 2o. dat een inspecteur der vaccine in de 1ste: 2de en 3de militaire afdeeling van Java, zal worden benoemd, met rang en inkomsten van officier van gezondheid der 2de klasse.

Gelijktijdig werd de chef over de geneeskundige dienst gemagtigd, om het personeel en de tractementen der inlandsche vaccinateurs te reorganiseren, en werden de hoofden van gewestelijk bestuur aangeschreven, om de inspecteurs der vaccine behulpzaam te zijn met de hun ter dienste staande middelen in het volbrengen hunner commissie. De vroeger met het opzigt over de vaccine belaste burgerlijke geneesheeren en officieren van gezondheid werden eervol daarvan ontheven. Ter uitvoering van de nieuwe regeling der vaccinedienst werd een plaatselijk onderzoek in de 1ste militaire afdeeling ingesteld en de formatie van vaccine-districten en kaarten voleindigd.

Het getal der inlandsche vaccinateurs in die afdeeling is van 78 tot 36 verminderd. Uit de hieronder volgende tabel blijkt dat in het jaar 1852 op Java en Madura werden verrigt 361,430 vaccinatien, waarvan 18,037 of ongeveer 5 per cent niet slaagden, Revaccinatien werden verrigt 32,525, van welke 6629 mislukten.

Kunsten en wetenschappen.

De gouvernements- en andere instellingen en inrigtingen, welke den bloei van kunsten en wetenschappen in Nederlandsch Indie beoogen of bevorderen, zijn:

A. Lands-instellingen en inrigtingen.

1. de commissie ter verbetering der Indische zeekaarten; 2. het scheikundig laboratorium te Weltevreden; 3. het landbouw-scheikundig laboratorium te Buitenzorg; 4. 's Lands plantentuinen te Buitenzorg en te Tjipannas; 5. 's Lands constructie-winkel en marinewerf te Soerabaija; 6. 's Lands drukkerij te Batavia; 7. het lithographische établissement der genie-directie te Batavia; 8. de bibliotheken van den generalen staf, van de genie-directie en van de geneeskundige dienst te Batavia; 9. het pathologisch-anatomisch kabinet te Batavia; 10. de geneeskundige school ter opleiding van Jovanen in de genees- en heelkunde en in de vaccine te Batavia; 11. de school ter opleiding van Javaansche [illegible] in de [illegible]kunde te Batavia.

B. Maatschappelijke instellingen en inrigtingen.

1. het Bataviasche genootschap van kunsten en wetenschappen, opgerigt in 1778; 2. de natuurkundige vereeniging in Nederlandsch Indie, opgerigt in 1850; 3. de vereeniging ter bevordering der geneeskundige wetenschappen in Nederlandsch Indie, opgerigt in 1851; 4. de afdeeling van het Koninklijk instituut van ingenieurs te Soerabaija; 5. het Nederlandsch-Indisch onderwijzers-genootschap, gevestigd te Batavia; 6. afdeelingen der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, op onderscheidene plaatsen van Java; 7. de maatschappij van toonkunst en de liedertafels te Batavia en te Soerabaija; 8. de schouwburg te Batavia.

(*Wordt vervolgd.*)

's Gravenhage, 7 September.

Z. M. heeft benoemd tot ontvangers der dir. belast. en acc. te Warfum c. a., de heer C. de Jong, ontvanger te Ballum; en der dir. belast., in- en uitg. regten en acc. te Ballum en Nes op Ameland, de heer W. F. van Nouhuijs, rijksklerk te 's Bosch.

Z. M. heeft benoemd tot commissaris van den straatweg langs de Zuiderzee, de heer Mr. C. R. J. Nobel, burgem. van Oldebroek en lid der Staten van Gelderland.

Z. M. heeft benoemd tot ontv. der dir. belast. en acc. te Ternaard c. a., de heer J. van Zandbergen Buwalda, te Terschelling en tot ontv. der dir. belast. en acc. te Kantens c. a., de heer M. H. F. Pichot du Plessis, te Groningen.

* Naar men verneemt, zal Z. M. aanstaanden Zondag uit het Kamp van Zeijst een bezoek in de Residentie komen brengen.

* Het vertrek uit de residentie van H. M. de Koningin naar Stutgard, is bepaald op aanstaanden Maandag morgen.

* H. K. H. de Groot-Hertogin van Saxen-Weimar-Eisenach, benevens H.D. dochters, zijn heden morgen ten 10½ ure met den gewonen spoortrein uit de residentie naar Amsterdam vertrokken, om van daar een bezoek te Zaandam te brengen. H. K. H. zal zich vervolgens naar H. M. de Koningin-moeder te Soestdijk begeven, alwaar H. K. H. eenige dagen zal verblijven. Z. K. H. Prins Hendrik vergezelde H.D. zuster derwaarts. De Groot-Hertogin heeft gedurende H.D. verblijf in de residentie, dagelijks de baden gebruikt op het groot stedelijk badhuis te Scheveningen, waar H.D. zoon, de Erf-Groothertog is gelogeerd en nog eenige dagen zal verblijven. Z. D. H. zal zijne moeder te Soestdijk ontmoeten ten einde van daar naar Eisenach terug te keeren.

De Opper-Ceremoniemeester heeft bekend gemaakt, dat het Hof den ligten rouw zal aannemen, wegens het overlijden van Z. K. H. den Infant Don Ferdinand van Spanje, voor den tijd van acht dagen, met ingang van morgen den 8sten September.

* In de residentie zijn aangekomen en aan het hôtel de l'Europe afgestapt de baron von Rosenberg, raad van legatie te Berlijn, en de heer Felix Payen, advokaat bij het hoog Keizerlijk geregtshof te Parijs, met familie.

Door het Ministerie van Oorlog is een order uitgevaardigd, waarbij aan de militairen van de Israelitische godsdienst een verlof wordt verleend van 20 Sept. tot 17 October a. s. Die welke zich in kampementen of gekantonneerd bevinden, zullen eerst van dit verlof mogen gebruik maken, als zij in hunne garnizoens-plaatsen teruggekeerd zijn.

* Naar men verneemt, worden de beide Bataillons van het regement grenadiers en jagers, den 17 dezer, uit het kamp van Zeijst in de residentie terug verwacht.

* Morgen zullen voor den Hoogen Raad de pleidooijen plaats hebben in de zaak van H. P. Hoevenaar, als gemagtigde van E. A. van Vloten, appellant tegen de regering van Ned. Indien, geïntimeerde.

De quaestie daarbij is of aan den app. qq. ten onregte is ontzegd zijnen eisch in conventie ter ontbinding van het ten processe bekende suiker-contract met vergoeding van kosten, schaden en interessen, ingesteld ter zake de regering zoude hebben geweigerd de noodige arbeiders te verstrekken voor de dagelijksche werkzaamheden, zoodanig als zij daartoe volgens het contract zoude zijn verpligt, dan wel of de regering aan hare verpligting ten deze geenszins is te kort geschoten, maar daarentegen de app. de zijne heeft miskend en nalatig en weigerachtig is gebleven, die van zijne zijde te vervullen ter welker oorzake de geïnt. in reconventie de ontbinding heeft gevorderd met vergoeding van kosten, schaden en interessen en het Hoog Geregtshof in Ned. Indie haren eisch heeft toegewezen.

* Laastleden Dingsdag avond 5 September is door het bestuur der vereeniging tot verbetering van den werkelden en dienstbaren stand eene algemeene vergadering gehouden, bij welke gelegenheid aan een aantal personen medailles en getuigschriften uitgedeeld zijn als bewijzen van langdurige en trouwe dienst.

De president begroette hen vooraf als waardige leden der maatschappij, die in hunnen stand en in hunne betrekking nuttig en werkzaam en, zoo hij hoopte, ook tevreden en gelukkig waren.

Hij wees hun op de onderscheiding, die eerlijke en getrouwe pligtsbetrachting hier ten deel viel en vermaande hen dankbaar te zijn jegens Hem, die hen tot het goede had geleid en hen daarin verder zoude ondersteunen. Bij het uitreiken waren zijne woorden: «zijt trotsch op die medailles, toont ze aan uwe kinderen, uwe vrienden, uwe buren, opdat men u navolge.»

Na de uitreiking wenschte Jhr. Mr. F. G. A. Gevers Deynoot, adviserend lid van het bestuur, de dienstboden geluk met hunne ontvangen eerbewijzen. Hij wees hun

op het voorregt dat trouwe, eerlijke volvoering van elks pligt en roeping in de maatschappij aan ieder schenkt, doch toonde hun ook aan, hoe velen door slecht en onbetamelijk gedrag allengs meer en meer in ongeluk vervallen en eindelijk de maatschappij tot oneer en zich zelven tot last zijn. «Gij echter hebt getoond en zult toonen, dat gij braafheid en «trouw op prijs stelt, zoo zult gij geëerd en geacht zijn «in uwen stand, en dit bestuur zal u de noodige hulp en «raad nooit onttrekken.»

Onder de aldus vereerden bevond zich een, wegens 34 jaren trouwe dienst, een wegens 33, een wegens 26 en zoo afdalende; de kortste tijd was 15 jaren.

Na de uitreiking der medailles werden de begiftigden op eenige ververschingen onthaald.

Voorts bragt de president den heer Gevers Deynoot zijne hulde namens bestuurderen in 't algemeen voor ZEd. zoo welwillende verschijning ter vergadering en zijne hartelijke toespraak.

Het is een goed teeken, dat bestuurderen dezer Vereeniging, moeite, opofferingen en zeer vele teleurstellingen weten te boven te komen en niet ophouden nieuwe middelen aan te wenden tot het bevordering van heil en welvaart onder den dienstbaren stand.

Jammer is het, dat zij de medewerking hunner geëerde stadgenooten en medeleden half moeten noemen; weinigen toch der deelnemers en anderen, doen hunne dienstboden inschrijven ten kantore der vereeniging tot het bekomen van livretboekjes en het bestuur meent overtuigd te zijn dat dit kostelooze middel het eenige is tot werkelijke waardering van het gedrag der dienstbaren.

Wij hopen, dat de bovengemelde plegtigheid velen daartoe verder zal aansporen. Ook kunnen wij de beide inrigtingen aan deze vereeniging verbonden, de straatvegerij en bezemmakerij, en vooral de laatste, niet genoeg aanbevelen, beiden geven verdiensten aan behoeftigen, die buiten vast werk zijn.

Wij hopen, dat door het bekend maken van deze bijzonderheden onze geëerde stadgenooten niet alleen tot deelneming, maar ook tot medewerking in deze vereeniging zullen worden aangespoord.

---

* Programma der uit te voeren harmonie-muzijk op Zondag voor de Societeitstent in het bosch, onder de directie van den heer D. Bolten, ten 2 ure. No. 1 Marche Dunkler, 2o. Ouverture de l'opéra de la Couronne, Auber, 3o. Le Télégraphe Galop, Revius, 4o. Grande fantaisie de l'opéra Gastibelza, Christophe, 5o. Louise-Polka, W. S. Pahud, 6o. Souvenir de l'opéra Ernaniverdi, 7o. Friedrichs-Schottisch, Kuhner.

---

* Programma der uit te voeren harmonie-muzijk op Zondag ten 5½ ure op het Groot Stedelijk Badhuis te Scheveningen, onder de leiding van den heer D. Bolten 1e gedeelte. No. Marche Dunkler; 2o. Ouverture de l'Opéra Haydée, Auber; 3o. Air de l'Opera Martha, Flottow; 4o. Potpourri de l'Opera le Brasseur de Preston, Gadrel; 2e. gedeelte, 5o. Jubel Galop, Strauss; 6o. Souvenir de l'Opéra Ernani, Verdi; 7o. Friedrichs-Schottisch, Kuhner; 8o. Aurora Marche, Kuhner.

---

* Wegens dronkenschap zijn in 1853 door de politie tijdelijk in bewaring genomen:

	bevolking.	beschonkenen.
In Noord-Brabant.	403.731.	39
» Gelderland . .	383,394.	163
» Zuid-Holland .	583,073.	1167
» Noord-Holland.	391 330.	1435
» Zeeland . . .	80.683.	43
» Utrecht . . .	153.936.	115
» Overijssel . .	224.773.	185
» Friesland . .	255 915.	123
» Groningen . .	193 338.	135
» Drenthe . . .	86 735.	36
» Limburg. . .	210,275.	165
Totaal. . .		3606

(*Volksvriend.*)

Tot lid van den gemeenteraad te Maassluis, is bij stemming gekozen dr. J. H. Hummel.

Naar men verneemt, zal de hooge regering zich eerstdaags in verbinding stellen met de verschillende aanvragers om concessie tot aanleg en exploitatie van eenen spoorweg in de noordelijke provincien des rijks, ten einde op die wijze te weten te komen, welke onderneming de meest aannemelijke voorwaarden kan aanbieden. Men ziet hieruit alzoo op nieuw, dat het berigt alsof de regering weigerachtig zonde zijn in het verleenen van concessie, van allen grond is ontbloot. (*Handelsblad*)

Tot wethouders zijn in de volgende gemeenten benoemd: Te Hellevoetsluis, de heer G. de Lang; te Utrecht, de heer Mr. J. Hinlopen; te Zalt-Bommel, de heer J. M. G. Hoffmann van Have; te Leeuwarden, de heer Mr. S. W. Tromp; te Assen, de heer G. P. Servatuis; te 's Hertogenbosch de heer L. H. Rouppe van der Voort; te Arnhem de heer G. A. A. van de Wall; te Tilburg de heer A. van der Voort; te Haarlem, de heer Mr F. G. Fontein; te Arnhem, de heer G. H. Andres; te Dordrecht, de heer B. van der Elst van Bleskensgraaf; te Kralingen, de heer P. F. van der Wallen; te Leerdam, de heer Mr. E. C. van Baerle; te Maassluis, de heer J. van der Endt Swanenburg; te Willemstad, de heer N. Dane; te Zwijndrecht, de heer A. Los; te Vlaardingen, de heer Mr. J. H. Knottenbelt; te Kethel, de heer J. van Schie; te Oud en Nieuw Mathenesse, de heer A. J. Vermeulen; te Nieuwland, de heer C. van der Velden.

Van wege de Gedep. Staten van N. Holland is eene circulaire dato 30 Aug. ll. aan de gemeentebesturen verzonden, betrekkelijk de invoering en toepassing der wet van 28 Junij 1854, (*Stbl.* n°. 100) tot regeling van het Armbestuur. In den aanhef der circulaire leest men:

«Bij het in werking treden der wet van 28 Junij 1854, tot regeling van het Armbestuur (*Stbl.* n°. 100) op 1 Sept. e. k., is het van veel belang, dat de gemeentebesturen doordrongen zijn van hare strekking en den geest harer bepalingen, zooals die uit de memoriën van toelichting en van beantwoording van het voorloopig verslag der commissie van rapporteurs uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal zijn op te maken. Eene aandachtige herhaalde lezing dier stukken; onder anderen te vinden in de bijbladen tot de *Ned. Staats-Ct.*, het eerste, pag. 195—203 van de bijlagen, het tweede, pag. 611—622 van de bijlagen, kunnen wij tot dat einde niet genoeg aanbevelen. Het is toch van groot gewigt, dat de wet van den beginne af aan en algemeen worde uitgevoerd, in overeenstemming met haren juisten geest en strekking.

«Twee hoofdpunten moeten bij de uitvoering en toepassing vooral in het oog worden gehouden.

«1°, De ondersteuning der armen wordt in hoofdzaak aan de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid overgelaten. Deze staan bij de armverzorging voorop. De daarnevens geplaatste middelen om ook ondersteuning door burgerlijke besturen mogelijk te maken, zijn het gevolg der overtuiging, die reeds bij den grondwetgever levendig was, dat die middelen in den tegenwoordigen staat van zaken niet kunnen worden gemist.

«Het verleenen van onderstand door die besturen moet echter worden beperkt waar en zooveel het kan. Ieder burgerlijk en gemengd bestuur beschikt, behoudens de bepalingen van het 3de hoofdstuk der wet, geheel vrij en zonder beroep, op de aanvrage van den arme. De gevraagde ondersteuning mag niet worden verleend, dan bij de vereeniging van twee omstandigheden, als: *a.* dat de arme de gevraagde ondersteuning van kerkelijke of bijzondere instellingen van weldadigheid niet kan erlangen; en *b.* dat zij volstrekt onvermijdelijk is.

«Bij gemis van die beide of van het ééne of andere dier vereischten, is ondersteuning van wege burgerlijke besturen uitdrukkelijk verboden.

«2°. De subsidiën uit fondsen van burgerlijke gemeenten aan instellingen van weldadigheid zijn in zich zelven een wezenlijk kwaad. De tegenwoordige staat van zaken gaf den wetgever geene vrijheid, dat kwaad op eenmaal of binnen eenen vooraf te bepalen tijd geheel weg te nemen. Desnietemin verbond hij meer beperkende en moeijelijke bepalingen dan tot hiertoe, aan het verleenen van subsidiën, en ten einde meerderen waarborg te stellen, dat zijne voorschriften in dat opzigt geene doode letter zouden worden heeft hij het den collegiën van Gedep. Staten uitdrukkelijk tot pligt gesteld: *a.* toe te zien, dat niet dan bij volstrekte onvermijdelijkheid subsidiën verleend worden; en *b.* alle maatregelen te nemen, waartoe zij bevoegd zijn, om de vermindering er van te bevorderen.»

Betrekkelijk de uitvoering van art. 19, 25 en 42 van voornoemde wet zijn door Gedep. Staten n.ede circulaires aan de gemeentebesturen verzonden.

De begrooting van de stedelijke inkomsten en uitgaven van Amsterdam bedraagt voor het jaar 1855 *f* 3.346,541.41.— Het overschot is *nihil.*

---

* De *Prov. Groninger Courant* van den 5 dezer behelst het volgende: Blijkens een hier ter stede ontvangen en voor ons liggend extract uit het register van resolutien van de kanselarij der Nederlandsche legatie te Konstantinopel, is het Nederlandsche schoonerschip *Jacob van Cleef*, kapt. Rozema, te Groningen 't huis behoorende, dat van den Donau komende door de Engelschen was genomen en naar Konstantinopel opgebragt, weder ontslagen, echter niet voor dat kapitein Rozema eene kwitantie had afgegeven, waarbij hij verklaarde, zoowel voor het schip als voor de lading niet het geringste te hebben te vorderen, noch van het stoomschip *Furious*, noch van deszelfs bevelhebber, of van wien het ook zijn mogt, voor het oponthoud te Konstantinopel. Nadat kapt. Rozema daarop zijne papieren had terug ontvangen, heeft hij echter onmiddelijk bij de Nederlandsche legatie in het belang der eigenaars van schip en lading geprotesteerd, tot behoud van hunne regten, tegen wien zulks mogt wezen, voor alle schade, oponthoud van 23 dagen te Konstantinopel, als anderzins, verklarende hij de kwitantie of decharge, door hem afgegeven, van onwaarde, als daartoe gedwongen en buitendien gehandeld hebbende zonder voorkennis of magtiging der eigenaren voornoemd. (*P. Gr. Ct.*)

Zutphen, 6 Sept. In den afgeloopen nacht heeft men door middel van inbraak eenen diefstal gepleegd in de R. K. Kerk te Baak, gemeente Steenderen. De dieven moeten de H. vaten benevens alle gouden en zilveren voorwerpen, bij de Godsdienst gebruikt wordende, geroofd hebben. Er is onmiddellijk bij de regterlijke magt aangifte gedaan, en deze is dadelijk ijverig in de weer geweest om de daders op te sporen. Men zegt dat in de vorige week gelijke diefstal is gepleegd onder de gemeente Wijhe.

— Heden is een gezelschap van ruim 100 personen uit de gemeenten Winterswijk en Aalten vertrokken om de reis naar Amerika aan te nemen. Gunstige berigten van familiebetrekkingen, hen derwaarts vooruitgegaan, moet het meerendeel dezer personen tot het besluit hebben gebragt dat voorbeeld te volgen.

Per Telegraaf.

Londen, Woensdag 6 September ('s avonds). Het prijsgemaakte hollandsche schip *de jonge Albert* is, zonder procedure, ontslagen.

Parijs, Woensdag 6 September ('s avonds). ring van Portugal, in welk land koningin Maria bereids is aangekomen, heeft de vereischte genomen, om de mogelijke demagogische dem tegen te gaan, waartoe de komst der koningin-m Spanje in Portugal zou kunnen aanleiding geven.

Weenen, Woensdag 6 September. Uit Kons is berigt ontvangen, dat Schamyl aan het Turksc in Azie eene versterking van 80,000 man zal lev

De Russen hebben op nieuw de Donau-vaart bij de monding belemmerd, doch de opgeworpen barrik door de engelsche stoomschepen *Spitfire* en *Sidon*

Stokholm, Dingsdag 5 Sept. Het ontmantel Bomarsund heeft reeds een aanvang genomen. Vrij 1 dezer werd een der forten vernield. Het berig Russen Gustavsvarn in de lucht hebben doen s wordt bevestigd.

Weenen, Woensdag 6 Aug. Men houdt er stellig, dat Oostenrijk de verwerping der voor punten niet als een casus belli zal beschouwen.

Londen, Donderdag 7 September (2 ure). Con $95\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$; Mexico N. 3 pct. 25, $\frac{1}{8}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pc Ecuador $3\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; Gren. Uitg. $6\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$; Spanje binnen $37\frac{3}{4}$, $38\frac{1}{4}$; dito 1 pct. $18\frac{5}{8}$, $\frac{7}{8}$; dito Certific. $5\frac{1}{2}$, Passiven $3\frac{3}{4}$, $4\frac{1}{4}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. $89\frac{1}{2}$; dito 5 Holl. $2\frac{1}{2}$ pct. 62 ex div.; dito 4 pct. 94; Sardin Turksche leening $5\frac{3}{4}$, 6.

Weinig handel.

Parijs, Donderdag 7 September. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. dito 3 pct. 73.75 ex div.

Beurs vast op het vertrek der expeditie naar de

Weenen, Woensdag 6 September. N. Metal Lomb. 93; Bankactien 1266; N. Leen. $96\frac{1}{4}$; Wissel 11.33; dito op Parijs 138; Zilver $18\frac{1}{4}$.

Liverpool, Donderdag 7 September. Heden markt, tegen vorige prijzen, 8000 balen katoen

Advertentien.

Te huur

tegen 1 Mei 1855 voor

uiterst billijken prijs van *f* **400** per jaar, e zomer en winterverblijf geschikt Buiten, geleg een der hoofdwegen, op ½ uur afstand van N Het huis bevat acht zoo boven- als benedenka stalling. De tuin, mitsgaders de boomgaard, bij goede bewerking voldoende vruchten voor ee gezin opleveren.

Voor nadere informatie vervoege men zich frankeerde brieven onder de letter C. bij de Bo delaars GEBr. VAN LANGENHUISEN, te venhage.

Prijs-Courant der Effecten

AMSTERDAM, 7 September 1854.

Nederland.	Pct.	
Ned.W.Schuld.	2½	60 1/16 3/8 5/16
Dito Certificat. .	3	72 5/16 3/8 5/16
Dito Dito . .	4	90½ 5/8 ½
O. I. Leening. .	4	
Amort. Syndic.	3½	
Hand.-Maats. .	4½	
Belgie.		
Certificaten. . .	2½	
D° *Rothschild* .	2½	
Frankrijk.		
Obligatiën . . .	3	
Spanje.		
Nieuwe	1	18 5/16 3/8
Dito Buitenl. .	3	
D° Binnenl.6/m.	3	32½ 11/16 ½
Bew. Sp. Com.		5 3/8 ½
Amort. Schuld.		
Portugal.		
Londen nieuwe.	5	37
Dito uitgest . .	4	

Rusland.	Pct.	
Hope 1798/1816	5	101
Dito 1828/1829	5	101
Cert.1831/1838	5	84
Dito Dito	4½	
Dito *Hope* . . .	4	77
Dito *Stieglitz* .	4	76
Dito dito 5e Ser.	4	76
Inschr. Assig. .	6	
Certific. dito. .	6	
Polen.		
Obligatiën . . .	4	
Oostenrijk.		
Metalliek . . .	5	68
Dito bet. Amst.	5	78
Dito lett B. . .	5	78
Dito 1847 . . .	2½	84
Dito 1851/1852	2½	84

Braz. bij Roths. p. s. 500. 5 pct. $97\frac{3}{4}$; dito 1843. 5 pct. $97\frac{1}{4}$; Mexic., te Lond. 3 pct. $24\frac{1}{16}$, $\frac{1}{8}$; d $24\frac{1}{16}$, $\frac{1}{8}$.

De markt was heden ten gevolge van eenige aanzienlijke orders, welke in de hoofdsoorten van binnenl. en buitenl. geëffectueerd werden, algemeen zeer flaauw gestemd, tan opzigten van Oostenrijksche fondsen, welke ook den hoogere Weener Wissel-noteering gedaald zijn.

FRANKFORT, Woensdag 6 Sept. Metalliek 5 Spanje binnenl. 3 pct. $32\frac{3}{4}$; dito 1 pct. $18\frac{3}{8}$; Ween. $100\frac{3}{4}$.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Grav